

Pridplata

na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 2. Srpnja. 1874.

Broj 14.

M O M O J T A M B U R I C I.

Tamburice, — božice mi nade
Čikni rodu božanskom u skladu :
Da Bunjevko i Šokice mlade
K „povraćancu“ i „kolu“ se dadu !

Kad u tugi duša mi zacvili,
I samoća grudi mi obhrva :
Ti si čarna od glasovah mili'
Tamburice utjeha mi prva !

Kad mi dodju viesti iz daleka
Nosće glaso roda o sužanstvu :
S tebo duh mi pomoć ozgor čeka
Slavjanskomu moleć se božanstvu !

Kad mi tmina srcem zaokrene,
A pred vidom sjeva munja žarka :
Ti me nosiš slavne med Slavene
Slaveć djela Kraljevića Marka !

Kad mi plaće duh rad Medjumurja
Izgubljena, tugi prikovana :
Ti me sjetiš Kastriotić Jurja
I njegovih neumrljih dana' !

Kad se sjetim Vojvodine ravne
Svud odjeće plać mi krilom vjetra ;
Jer me tužnog na čine preslavne,
Tamburice ! sjećaš Dojčin Petra !

Kad me smuti udos razoreno
Diećno Poljsko, stare kraljevine :
Nižeš pjesmom med prve Slavene
Neumrle Sobjeskove čine !

Kad od majke i od roda draga
Stignu nado — potopljeno šajke — :
Puštaš roba duhom preko praga,
Da poletim do mile si majke !

Tamburice ! s tobom sreći svojaj
Pjeva žarko moje srce mlado :
Zvuči dakle u sobici mojoj
Ej, radostćo, sreće mi, i — nado !
Blaž.

K A D S A M . . .

Kad sam malo diete bio,
Moja želja beše,
Da se na me lepiriči,
I bubice smeše.

U lepiru tici maloj,
Uživo sam svieta.
U pupoljku kidao sam ;
Šarenoga cvita.

Valjao se po prašini
Sa drugovi moji,
Pa mlidijah sritniji sam,
Nego car gikoji.

Tako progje zlatno doba
Žića mladjanoga ;
Samo spomen što mi osta,
Za života moga.
U St futogu Vladan Stefanović.

P U Č K I P O G L A V I C E.

Ima takvih stvari, koje je teško povierovat, ako se opisi-
vaju. Po svijetu je poznato, da je slaviansko pleme druževno.
Ako se tiče divana milujemo se sastajat, i kad kad po cio dan
razgovarat. Ako se tiče zabave to nam je sve dražie što je
društvo brojnie. Ako je gostbina, da možemo sav sviet bi poz-
vali, nahranili, i napojili. Ako se tiče stvar smilenja, da nam
stoji u moći ni jedan čovjek na svijetu nobi žednio, gladnio i
nevolju trpio. No al sad bi triebalo, da se dovjica trojica sdru-
žimo, da možemo kako preduzeće u svoje ruke uzet. Jedan bi
znao upravljat, drugi radit, treći trošit, no od znojaćeš se usu-
kat, od govora zamuknit, al tu trojicu nećeš svest. Triebalo bi
jednu družinu sklopit : gdje bi svaki imo jednako da plati, da
se može kakva pustara u arendu uzeti. No toga nije Bog stvo-
rio, kobi mogo medju njih red uvest, jel onda je svaki učen, i
svaki želi gospodovat i upravljat. Jedan drugom nevieruje, već
sunjujčići da će ga privariti.

Triebalo bi jednom u zajam novaca, zna da ima u ovog,
no slavian za svojeg neima, jel se neraduje ako mu subrat u
imovini napriduje, već ako čuje, da je koji jedan komad zem-
ljišta kupio, čelo mu se namrskosi, i obori ga nenavidno osi-
ćanje zašto on nije mogo kupit.

Al triebal da se sa židovom sduži to hoće, triebal da od
židova onu istu zemlju, koju je mogo u zakup dobit, izarendira
za dvostruke novce, triebal da kod židova i priko godine ostav-
lja novce nepodne, to slavian hoće.

Sromasi radinji ako ih zove na rad subrat posjednik, onda
ima tužbo na hranu ima na nadnicu, ili se sa zdravljom, oli dru-
gim poslom izgovara ; a pozovel ga židov, to negleđa na hranu
i na tužbo cieniu već ide, za njim kuda ga ovaj vodi. Ako nije
tako onda ja nisam pravi bunjevac. Ako sad uzporedimo ova

svojstva koja se u ovom čudnovatom obliku u slavianu pokazi-
vaju s onim svojstvami, koja u niemcu, i židovu nalazimo onda
se nemožemo čudit, što zadruge slavianske na očigled propa-
daju, a niemacke uzdižu i pomažu.

Kako sv. pismo svidoči : oni koji miluju tamnost, narav-
no da gospoduju nad slavenih, vieštii su no oni koji svietlost
traže. Mi otvaramo naše podrumne, i smoćnice onima : koji
nam neplatjaju troškove i neodvraćaju gostoljubivost, otvaramo
kese onima : koji ne platjaju kamate za naše novce, a svoje
kada bi nam koristilo nama u zajam nedaju na jeftinu kama-
tu. Niemac nepita dali si gladan, već ako mu mi kažemo, od-
govara šta ćeš platit, i buduć mi dielimu i poklanjamo, kad on
za novac prodaje, nije čudo da mi kasnie od njega za skupe
novce kupujemo što smo prije poklonjali.

Naše se srce mori brigom, kako bi se moglo ovom siro-
maku, koga nevolja goni pomoć, da nepropane, a niemac time
tare svoju glavu : kako će on stvorit onaj novac, koji bi nevolj-
niku triebovao, al zato : da njegovo imanje jeftinim načinom
sebi nabavi.

Kad niemca motriš u polju ili u radionici, vidiš kako se
i malo i veliko zadružno udo tare i mori, u radu i poslu. Mis-
liobi : da su njihovi malani nesrićni, pa da neimaju vriemena
ni u škulu ni u crkvu dospiti. Razmatraš pak obitol slaviansku
na svojem, poslu riedko da tu nalaziš koje diete već ih glodaš
kako se u selu po ulicah uztrkivaju, pa bi mislio : da su slavi-
anska dieca u pobadjanju crkve i škole najrevnija. Al žali bože
ljuto se varaš, jel dočim i najsiromašnii niemac nadje priliku :
da mu diete nauči štit, pisat, i računat, u slavianih jedva ćeš
naći koje roditelje, da bi svoju dieu u škulu slali. Na radnju ih
nevede, u škulu ih netiraju, al to trpe : da im se po ulici si-
graju. A poklem se glava u crkvi i školi razjasnjava, i srce u
osićanju oplemenjiva, to no rada al ipak smo umorani prizna-

zkvh.org.rs

ti : da slavianska glava ostaje mračna, kada se nemačka razsvjetljiva. A dje je tamno, tamo se tetura, dakle nije moguće napridovati; a gdje je svjetlost tamo ne posreću, već pouzdano napriduju. Odatle je dakle ono po nas žalosno razmirje : da kad u slavena od 100 diece polaze škulu jedva 40. Onda u nima od stotine teško da izostane 20. Dakle poklem na polju umnom revnije izkupljaju svjetlost, a na tvarnom novece, zašto bi se čudili, ako čujemo : da je i ova i ona njihova druga obogatila, dočim se o naših slaveni porugljivo pripovijda : sad je ovaj srblijin, onaj šokac prodo svoju zemlju, al je nije kupio ni slaven ni magjar već viešti niemac.

Valjda se nećemo privariti, ako za vidnu stvar prihvatimo : da osoba, zadruga, i narod imaju svoj vlastiti život. Svečeg diela se ovaj život očituje, duševno, čudoredno i tvarno, radi čega mu i sriedstva postaju trostručna kojima se uzdržaje ovaj trostručni život, za dušu treba znanosti prvo vierske, drugo znanosti svietovne, za srce treba krieposti, za tvarnost imetak. A ovaj trostručni život ima svoje obćilo u materinskom, zadržanom, narodnom jeziku, koji ako se ne njeguje sve tri vrsti narodna žića strašan gubitak moraju podnašati : Bez narodna jezika neću imat viere, neću ufanja, ni ljubavi neću poznavat sriedstva, koja olakšavaju snosenje svakojakog svietovnog tereta, neću znat ocienjivat i poštivat one odnošaje s koji ma sam Bogu i čovjeku u zadrugi u narodu obvezan, neću shvaćat one blagodati koje izviru iz umnog i tvarnog, rada, za onog svakog koji pored tielesnih sila uporablja i one od uma.

No taj nebi pravo sudio, ko bi o slavianu tvrdio : da on nemiluje svoj jezik, al buduć je prijatelj mira, buduć je pouzdan i priko mire, neće da predpostavlja : da bi tko umovao, da se njegov jezik uguši, on govori svojski, al veoma je uljudan pa je spreman i manjkavo na drugom jeziku govorit, ako opazi : da ima i takvih, koji ga nerazume. Ovo ne prijatelji smatraju u njemu, kao nehaivanje glede svojeg jezika, i dočim se o drugima narodnostima brinu, da im svoje u erkvi u škuli i seonskoj kući dopane. O slavenih se nitko nestara, kojim načinom oni svoje jezično pravo svakim danom idju da gube. A kako rekoso ovim se pripričavaju da nenapriduju u božanstvu u čudorednosti, u znanosti, i imetku. Što sve iz prid njih pograbe niemci, koji nikog na svietu nepaze, već se uvijek samo o svojom brinu. Oni nemare, mah će ih koliko biti, koji njih nerazume, njima je dovoljno ako su pravo izprili, da njihovim jezikom nastave upravu.

GLASOVI O SRIEMU. PIŠE : S. K.

„Ljepo ti je u našem Sriemu“
Ta milina žitit je u njemu. Sriem-
enska vila.

Boraveć duže vremena u Mitrovici i obližnjih selih kao Lačarku i. t. d. dolazavo sam u doticaj s narodom i imao sam tom sgodom prilike malo dublje zaviriti u život narodni. Glede života narodnoga moram žalibože reći, da je naš narod (bar ovdje) zagrezo u neznanstvu te da stoga tjelesno i duševno propada.

Velim tjelesno, jer su mu zdravstvene okolnosti zbilja zločeste i takve da čudo nije, ako razmierno u velikom broju umire. Ta za vrieme moga boravljenja nije bilo skoro ni dana bez ukopa tako, da je razmierno svaki dan 2—3 umrlo i tu moram opaziti, da to nije u vrieme kolere ili kakve druge bolesti bilo. Tomu se čuditi nećemo, ako dodjemo narodu u kuće i nadjemo da je ondje gotovo sve nezdravo. Ja sam u mnogih kućah bio, gdje je tik do sobe, koja je ujedno i blagovalište i spavaćica, kuhinja i štala za krave i to bez vrata. Svaki čitatelj si može pomisliti, kakav je čist zrak u takvoj sobi, koja se nigda valjano prozračiti nemoše, koja je radi obližnje štale u postojanoj vlazi, kako će u takom stanju biti zdravlja, kada svakim dahom usišu pokvaren zrak. — Nadalje sam vidio a to biva i u boljih kućah, da osobito u zimi, pošto sobu odviše ugriju, dolaze domari, pa suše u toj sobi svoje obojke, opanki i. t. d. To nečisto smrdljivo izparivanje ostaje u sobi, jer se soba u zimi redovito nezrači, prozori se nigda neotvaraju, najviše vrata. I u takvoj se sobi jede, spava, razgovara i.

t. d. onda zaista nikakvo čudo nije, kad se odatle razne bolesti polegu, pače čudno bi bilo kad se nebi porodile. A mora se znati, da mnogi samo jednu sobu imaju i onda kada se dogodi, da tko umre, mrtvac mora dva dana u toj sobi ležati i domari moraju opet onaj pokvaren zrak usisati. — Ako se još uzme da im i hrana baš najbolja nije, da mnogi kruh i tiestine dobro neizmiese i neizpeku, pa da u obće nečistoća vlada, onda će si svatko moći zdravstveno stanje našega naroda, kojemu je uzrok neznanstvo predstaviti.

Rekao sam nadalje, da nam narod duševno propada. Mnogo i mnogo sam ih obojega spola našao, koji nisu znali ni čitati, koji su čuvajuć svinje u gluposti odrasli. To neznanstvo upotriebe drugi na svoju korist, te tako svojim neznanstvom čestoput štetu trpi, jer ga drugi po volji izvaraju. Neznanstvo to je uzrok, da narod baš mnogo ni do čudorednosti nedrži, pa stoga se i djeca — budući naraštaj dobro neodhranjaju, pa onda nije ni čudo, ako zavoditelj koji lahko djevojku zavede, a ona opet iz straha da rodila nebi, raznim liekovi život si truje; onda nije čudo, kada momci redovito nedeljom birtije polaze, pa pijančujuć se potuku i sve svetce s'neba skidaju. Zar to nije duševna propast?

Nemogu da preštum još jednu točku, koju sam osobito ovdje opazio i koja je takodjer posljedica neznanstva i ta jest :

Praznovierje. Malo ne svaki je narod manje više sklon na praznovierje, nu kod našega naroda se je ta neman najbolje uvriežila. Pripoviedati ću samo, što sam ja na svoje oči vidio i čuo.

Kolera (kratelj) je lanjske godine (1873) u ljetu kao na mnogih miestih tako i ovdje u Mitrovici i u Lačarku (najbližem selu do Mitrovice) biesnila. Riedko je koja kuća bila od nje poštedjena. A šta su Lačaraćani učinili da odvrate kolera? Uzeli su nekoliko krpa pa načinili lutku te ju objesili nad prozor sa sokaka na kuću i rekli : „Sad smo objesili kolera, na kojoj se kući takova obješana lutka nalazi, tu će se kolera poplašiti i neće unutra.“ — Nu kolera nije na njihovu zapovied pazila, nego je morila i gdje su bile i nebile lutke. — Nijeli to najveće praznovierje povjerovati, da će nekoliko obješenih krpa kakovu bolest odvratiti moći? Lutke te ostadoše tako još 2 il 3 mjeseca poslje kolere obješene, i kad sam se u Lačarku desio pa opaziv je za značenje njihovo upitao, tada mi to pripoviedaše. Nadalje sam hodajuć po kuća kod mnogih na sobnih vratih opazio znakove sa kredom napisane i na moje pitanje, što te znači, odgovoriše mi : „To je Salamunovo slovo (Niemci vele Hexenfuss) i to je posvećenom kredom napisano da mora (njemački Trutt) nemože noćom u sobu, da diete sisa. — Drugi opet rekoše da su to zato napisali da vještica nemogu noćom unutra, i. t. d. — Na moje dalnje pitanje je li već tko od njih vješticu ili moru vidio odgovoriše mi da nije, al da je sigurno da ih ima i da su im roditelji ili stari ljudi (dotično žene) kazali : da te znakove napišu, pa da se neboje. — Mnogi opet vjeruju u vrače i vračare pa čim obole odmah si dadu bajat pa pitaju staro babe vračare za svjet, a te se liepo šnjimi okoriste. — Čak i djevojke vračaju da si steknu ljubav kojeg mladića. Uzmu — kako mi neki pripovjediše — sliepog miša (šišmiša Fledermaus) pa njeko stanovite dielove pomješaju u jelo i to daju onomu da jede, koga „občiniti“ hoće. Usljed toga pako se dotičnom pokvari i otruje želudac a drugda i pamet — pa onda kažu, da su ga djevojke občinile. Za istu svrhu rabe i ine stvari. — Nepokazuje li to, da se je praznovierje u našem narodu duboko uvriežilo, da škodljivo nanj djeluje te da ga treba i s vjerozakonskog i građanskog zdravstvenog gledišta svimi mogućimi sredstvi izkorjenjivati. Doista skrajnje vrieme bi već za to bilo!

(Slidi.)

S V I L E N K A.

No kako se vidi one suze nisu badava prolivane, one moljbe nisu bezuspješno u nebo pošiljane. Osveta nije dugo kasnila. Griešna tajna nije dugo zakrivena ostala. Ključarica je izlanula ono što je Rozina sgriešila. Sobarice buduć su na vrati prislušavale, sve su od rieči do rieči izpripoviedale,

kako se Kaja hrabro i mudro odgovarala vlastelinu, i kako je junački odbila njegov napadaj, pak kad je već vidila : da u životu neima spasa, kako ga je potražila u smrti. Svaka suza što je bila prolivena na ukopu Kaje i njezine matere, sipala je varuice pečeće boli u srce Rozinino, premako još nitko ništa nije o njoj govorio : ipak je grieh sav pred očima imala, i buduć je mislila : da ga i drugi tako gola gledaju, košto ga ona vidi, zato se nije više usudila na svietlo izići. U svoju sobu zatvorena tužila je vazda. U tom je prispila i zima s velikim sniegom, kada se već i klučarica odala, pak se Rozinino ime iztahnulo. Čuvši Rozina, što se o njoj raznosi na uspi po Krnjevu, kanda joj munja u mozak udarila, ovaj se joj pomutio. Sad već nije više ništa osićeala, ni je se ikog stidila, i bojala, već kano lavica, iztrgla se iz rukuh roditeljah pak iztrčala na ulicu upravo kolibi svilenkinoj tu je stala na vrata, pak iz sveg grla vikala : „Krv Kajina na tvojoj, a ne na mojoj duši,“ što čuvši nesrićna Svilenka uzboja se, da i drugi ovo ne čuju, pa uzme batinu da je odbije. Zaisto Rozina poče bižat, al ne u Krnjevo već u snižno polje, a Svilenka kanda je tko pripoe za njezine stope, tako trči za njom. Al ko bi Rozinu stigao, kanda bi je oluja hajkala, tako je izbiegla, i bižala dok nije sa svim i dahom i nogama smalaksala, pala, i padajućim sniegom se zakrila na toliko : da su joj tielo samo prolietjem našli kada se snieg otopio. A Svilenku su kako je bilo vidit iz ostanaka napali vući, koji su strogostju studena bili gonjeni : da se stanovom ljudma približe, nebi šta našli, čime bi zasitili glad. Ipak na priveleko čudo ljudih, vući su je narsnuli, kasipili i sve na sitne komade pokidali, al ni zalogaja od njezina tiela nisu okusili. Kanda su ositili : da je u njoj svaka žilica prokleta, i svaka kapčica krvi otrovana bila. Ijudi se nisu smili ostanaka dodit, pak su se najposli gavrani smilovali, i ovaj gad sa zemlje očistili.

Mislio bi čoviek, da je onaj grozan dogodjaj, što se u odaji moćnog Spajije sbio, srce mu uzrujao, ganio na razmišljanje, i pokoru. Ipak da ovu nije činio toliko znamo, a što je osićeao, to je ljudma prikriveno bilo. Dosta, što on nije drugo promienio u načinu svojeg žića, već da se je više gostio, i društvo u svoju gradinu sazivao. A šta je osićealo srce Karle Ljubojevića, kada muje ova crna viest dospila, ovo htiti opisat, bilo bi pogledat u Vesuva utrobu da vidiš one sile, što neprikidno burlaju u nutarnji, pak na milja visinu, izbacaju vatrenu lavu, što žegu i za pet šest a vrućinu i za deset godina pridržava, u bitkam nije vidio ni čuo, gorio je plamenom boja, i kada mu se otvorila prigoda, poput munje se privio na brzom konju, i gdje je naj silnia pogibel bila, tamo si ga vidio kao angjela što razliva sržbu božju. Nesrićan koga je u neprijatelju susrio, taj je sigurno prid njegovim mačem pao. Zaludu se na njeg iz reda neprijatelja pucali, pak junački nasrćali, neborivom silom je umio sebi prokrćiti put, i u svoju četu se povraćat. Njega nije sgodilo tane, njega se nije mač dotakao. Kanda je nika tajna sila sve smrtne udarce od njega odbijala. Rat se u Italii s klopljenim ugovorom dokinjo. A car je Ljubojevo junačstvo naknadio rodnom hrabrosti vojničke, i čast mu prvog kapetana podioli. Zahvalno je sve primio Ljubojević iz careve ruke, al svo ono nije bilo podobno da umiri uzrujano junačko srce. Jedna ga je misao pratila dan i noć, sujom je ligao i ustajo : da mu pogledat u oči onog čovieka, što je nečistim nasiljem njegovu zaručnicu u nemilu smrt utirao, i blaženstvo dvie cile obitelji u prah satro.

Nije dugo vrieme iza rata izteklo, pa je pukovnia Ljubojevića primila zapovied : da se priseli u Galiciju. Na ovu se viest razvedrilo čelo Ljubojevićevo kada je štio u putnici : da će na ovom priselenju pukovnia u Pečuvu na dva dana opočinit, takim je bila osnova u glavii njegovoj sgotovljena. Zamoli pukovnika za dozvolu : da se može za nedilju dana ranie krenit, i prije no što bi pukovnia u Pečuv stigla svoje roditelje pohodit. U što dočim pukovnik privoli bez teškoće, neoklieva Ljubojević ni jednog sata, već na pošti dana i noć putuje. U Krnjevu kuda je glas njegova junačstva i odlikovanja pritekao svatko se radovao ko mu je lice ugledao. Ta kako je bio monkom uzorom mladeži tako je sad dikom cile občine postao. Ruho ga je drugo zakrivalo, al je ovo ono isito srce pokrivalo ; svakog je

ljubezno pozdravio, i dragovoljno se s mladim i starim porazgovorio.

Nastojao je svoje roditelje izmirit sa sudbinom, i njihovu svu nadu u nebo zasadi. A svoje srce je tim izdovoljavao : da je svaki dan po dva sata na grobu svoje zaručnice proveo.

(Slidi.)

DOMAĆE LJEKARSTVO PIŠE B. M.

Kako se postupa s onimi, koji su se objesili ?

Ako se tko nadje, koji je vrpcom ili užetom obješen, to je prva dužnost otu svezu čim prije razriešiti ili razrezati nu paziti je pri tom, da se onesvieććeno tielo na tle nestrovali, jer bi se koje udo ozlediti moglo, te bi tim potresom još možda tinjajuća iskra života naviek ugusnula. Zatim donesimo ga oprezno u hladnu sobu ili u občeno mjesto, gdje je zrak svježiji i hladniji. samo ne možda u podrum radi nečista zraka, nego pod drvo u hlad, pod čistu staju i. t. d. te tudie svucimo ili razriešimo svo odielo, kojegod tielo malo tišti, i povalimo ga na desnu stranu tako, da glava i prsa malo više leže nego li ostalo tielo. Ako je tielo već hladno i nikakvih znakova života nije, tada najprije pusti krv na vratnoj ili ramonaj žili, možo se i bez straha tik za uhom, da bi krv, koja je u mozgu stala, tim prije otekla ; kad krv podje, pusti njekoliko tanjirah otećei. Čim je većma vrat i lice crveno, podbulo, tim više krvi možo se pustiti, nakon čega se rana trudom, krpicom ili ljepilom obviye, da krv prestane teći.

2) Nesretniku puši sa šeširem, rubeom, mjehom ili sličnom stvarju u lice hladan zrak, a u lice štrcaj što silnije možež hladne vode ili hladna sirćeta, na glavu meći mu mrzle obloge i ujedno mu u pluća zrak ili ustima ili pomoću ručnoga mješća udihavaj.

3) Odmah za tim ili još pri tom podajmu užtrcaj ili klistir sastojćei iz vruće vode sa polovicom vinova sirćeta i kašikom kuhinjske soli.

4) Tari s početka lagano, a onda sve jaće prsa hrbenicu s' vrućimi krpami ; ili takovimi koje su u vruće sirće umoćene, a tabane i dlane i stegna oštrom četkom (kofom) češi, samo pazi, da nebi proveć češuć dotićeo mjesto ozledio.

5) Nastoj tielo polagano ugriehavati što se tarenjem već postigava, i poslje toga metni mu noge do koljena u toplu vodu, to ako se još nijedan znak života nepokaže, postavi ciolo tielo do vrata u toplu kupelj i tarenje u istoj vodi nastavi, a na glavu meći mrzle obloge iz čim studenije vode, sniega ili leda, ako ih ima.

6) Grkljan podražuj sa perom u ulju zamoćenim, lico pako i sliepoćnice s hladnim vinovim sirćetom često tari, jako dišuće stvari pako kao nišadorovu žestu, burmut . . . netreba pod nos metati.

7) Užetom ili čim je obješen bio, ozledjen vrat maži vrućim zetinom i umotaj ga istim toplim uljem namoćenom vunom ili flanelom.

8) Ako se nesretnik kraj svih ovih sredstva nebi oporavio, tada ga izvadimo iz kupke, osušimo ga i upotrebimo štrcnu kupelj i nastavimo tarenje sa vrućimi krpami Može se takodjer i klistir dati od prokuhanoga duhana ili duhanskoga dima. Ako sva sredstva za poživljenje jalova (bezuspješna) ostanu, tada pokušajmo još metnuti ga u pepelnu kupku, ako i ovo nepomogne tada se kao i drugi mrtvac za vječni sanak pripremiti imade.

Što je pako činiti, kad zagušeni opet k' sebi dodje, ili nije posve bez života ?

Ako zadušeni još nije hladan, ter se u njem još malo života osieća, ako zamjetimo trzanje u licu i na udihi, moramo takodjer čim prije krv pustiti, hladan zrak u lice duhati, a mrzлом vodom neprestano škropiti, i klistir vodom i solju dati. Osobito treba ga upravno posaditi i napred težeću glavu poduprti da upravno stoji. Čim uzmogne gutati, dade mu so vruć kakov čaj s limunovim sokom ili sirćetom ili s malo bieloga vina smješčan. Kad se je sasna osvjestio, daju mu so opet užtrcaj s vodom i nješto malo ulja i soli, a iz nutra čaj. Ako je glava i vrat protunaravno crven i naduven, a bolestnik pos-

pan i ne sasma pri sebi, treba puštanje krvi nastaviti, pijavice na slipe oči vrći, a glavu studenimi oblozi umatati. Od užeta bolna mjesta, koja, se rado upale, mažu se lahko vrućim zejtinom zatim se peru čajem gorčakovim u vinovom sirćetu kuhanim. Istu uslugu čini i sirće s rakijom pomiješano. Unutar, t. j. u želudac neka čisto ulje po kašiku uzimlje. Poživljeli nesmije ništa drugo izim mleka s maslaca, sirutke, vode sa nješto malo sirćeta i šećera smješane piti. A daljnja njegova podvorbiva biva kao kod žestoko grozničavih.

NOVINSKI GLASI.

Odgodljena je razprava o gradjanskoj ženitbi šteta što se cio predlog neće bacit u kosar. — **U erdelju jedna magjarska obitelj** po imenu Korodi izobčila je svojeg člana Ljudevita Korodi brašovskog učitelja, jerbo se svojih odrodio, i pristao uz Sase erdeljske niemce, koliko bi bilo kod nas takvih obitelji, kojima bi trihvalo svoje učene članove kao rodu iznevjerene odmetnike izobčit! **Erdeljskih Sasa** tužba, doprla je do ušiu austrijskih niemaca, pak u krensu iskupljeni izražuju svoju žalbu. Doćim bližnje tužbe slavena austrijskih neće da čuju. — **Vika proti lihvarom** po ugarskoj postaje živaniom. Slučajevi što se navadjaju prilaze svaku mogućnosť. Jedan je uzajmno 500 f. i obvezo se na svaki dan platit 50 fr. kamate. Teško je bilo i na rimskom forumu grdnih slučajeva od ovih: kakvi se danas kod nas mal ne u svakom selu sbivaju; židovske novine, ipak neće ni da čuju o promieni dotičnog zakona. — **Kad je obći vojni ministar** odstupio, ustpravilo se srce magjarskih novinara pa su još i pogub ustavnosti slutili, a sad b. Koller novi ministar javlja: da će predšastnikov nastavljene reforme sledit. — **Garribaldi General**, u kom se rezna: dali je veća smionost, oli srića, pogibelivo je obolio. — **Pruski biskupi** su viećali u Fuldi, šta da čine u skrajnoj nevolji, kojom Bismarck oborava katoličku crkvu. — **Francusi** time su bolje od španjulacah, što barem još za sad znadu da imadu jednu vrhovnu glavnu u Mak Mahonu, u tom su ipak jednaki, što nijedan narod nezna: dali u njemu vlada duh republikanski ili kraljevski. — **U Španjlskoj** će se još mnogo krvi proliti, obe stranke su dosta jako da se protive, al nemaju sile da jedna drugu satare. — **U Strazburgu** zatvorili su mali seminar. Bismarck hoće da ngust katoličko odhranjivanje. — **U Meksiku** je jedan birovo dao splaliti muža i ženu, kao vištea, i vištieu. Dakle mi smo od amerikanaca jednim stoljetjem napridniji. — **Prvi ljudi u Englezkoj** Disraeli i Derby, imenovani su začasnim članovima krojačkog cila. Nama se svidilo cilovo raztrošit, a narod, kog za uzor primamo, drži ih i danas u časti. — **Bankarima**: je dosadio život, sad se opet jedan u Beču ubio. Mallman karla 37 star. A blagajnici biže, kad su hiljade proizvejerili. — **Mi se čudimo** kada o praznovjerstvu sriednjeg vieka štimemo, a ovoga u devetnajestom tvore na svetliom danu Spiritiste: pak uz ove neviest šta se čini prolazimo. — **U Pristojeci srbski** crkvenoškolski kongres odabranisu po najviše narodnjaci. — **Visoka Porta** zabranila je prodaju biblia kakvima običaju inglezi obsipat sviet. — **28-og p. m. Svećano je dočekan u Beču** ruski velevojvoda Konstantin sa svojih sbornici dočavši: da pozdravi našeg Cara na 25 godišnjici vitezstva reda Sv. Jurja, s kojim gaje pridio pokojni car Nikola. — **Amerikanci** pozdravili su Nj. Svetost rimskog Papsu 24 p. m. i pridali mu Album vriednosti 40 tisuća forinti. — **Vieće Peštanske** varoši je pronašlo: da asfalt nije podoban za postavljanje ulica gdje prolazi kolija.

† **Frane Kurelac** književnik jugoslavenski akademik, preminuo je 17 Lipnja u Zagrebu. Neka je slava viećnja pokojnomu, a nama bol na velikom gubitku koji bi mu želim dugdug život, da goni pogriške koje se po velikoj nemarnosti i zaboravnosti uvukle u naš jezik pa iz kuplja njegove vrline u strina zakopane, strpljivostju, i medenoj slastju ove razabira. Ostala mu uspomena u rodu vjekovita!

U Subatici Naš Lazo Mamzić hrabro, mudro, i umjetno zagovara nepobijeno, naravno, i zakonito pravo Subatickih bunjevaca: na školsko izobraženje u narodnom jeziku. Živio!

KNJIŽEVNOST.

Tiskom Dragutina Albrechta u Zagrebu izašle su uprav sada **Povjestne pjesme Ivana Kuknjevčica Sakeinskoga** u vele liepom izdanju sa 56 ilustracijah u m. 8 sa 152 strana. Dućanska cijena 1 for. 20 nvč., kod samoga pisca 1 for. a za učeuće se mladež 80 nvč. P. n. gospoda izvan Zagreba mogu dobiti knjigu poštomnim pouzećem i naručiti ju u „Pisarni družtva za jugoslavensku povjest i starine u Zagrebu, Visoka ulica br. 158.“ Tko naruči 9 knjigah, dobit će desetku na dar.

Kako se na svakom čovieku, tako i na jednom cilom narodu izmjenjiva sudbina. Al bila ova kakva mu drago u svakoj trieba da ima: ko da njegovom umu i sreću govori. Iskustvo nas uči: da je pjesnik koji u svako doba ima ulazak u narodu, on s njime sad tugu je, sad se opet veseli, sad ga tiši, hrabri, uzdiže, al da mu se krila u visini neotope, kad kad i na to opominje: da na zemlji rodi čime se on kripi, pa opet da mu do tojanstvo sačuva sitja ga da mu nije ovde obstanka, gdje je svašta promienljivo već da teži nobu u viećnost. Evo nam našeg starog pjesnika, s mladjanitu duhom, vrši svoju rodoljubivu dužnost, kupimo mu dakle bratjo knjigu, da si tećemo u duši i sreću narodnog blaga. Ured.

„BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA DANICA“

pod ovim naslovom kani izdat. G. Ivan Burnać u Baji slavianski kalendar

na 1875 godinu. Srdačno preporučavamo našim štiocem: da preduzetnika rodoljubivo podupiru i mnogo mu predplatnika saberu. A istom mladom preduzetniku preporučamo: da si prije svega osigura nesamo dobru vojju, već i svojsko zauzimanje kod svećenstva i učiteljstva, jerbo nije ono istina, što mladi preduzetnik tvrdi: kanda naš puk nebi sklon bio na izobraženje, već je istina, da nema pravih izkrenih i žrtvosnih prijatelja. Kakve imaju na sve strane magjari i niemci. Cijena je jednom komadu 20 n. Sabiraćii od 10 preplatnika jedan primaju u nagradu. Ured.

G A Z D A L U K.

Krave muzare u jarmu. Najveći dio ljudih kreće se silom predsuda, za ovima silom običaja, a najmanji dio znanostju: Ove je lahko ubavieštjivati, one teško, a ostali se samo sili podlažu. U planinama gdje se muževi obavljaju radnjom tvorinarskom, — prometnom, ili trgovačkom, tamo ženskinje obavljaju poljodilske poslove, pak navadno krave uprežu u jarmove. Na ravninam ako odljučiš niemca, u starije doba ženske kosom i motikom nisu mavale već su navadno kućanski rad svršivale, tu onda ni kravu ni kobilu nisu prezali.

Nastalo je već vrieme da u mnogih slavianskih seli uvidjaju: da obitelji boljima napriduju u gospodarstvu ako se na njihjam mužkarceem sdruže i ženskinje a otkad su paše razdieljene, i zemljišta obkopana, pak se ljudi ako se i napiju nemogu uzkrivati na koli, prispili su ljudi do uvidjavnosti: da su kobile po gospodarstvo veoma koristue, jerbo se na njima sve ono svršiva što i na konjma, a pored tog i ždribad dobivaju, kojim načinom zadržja se i ponavlja snaga gospodarstva, a što pritiče ono se u novac sabia.

Kad je već tako kako valja da bude s kobilam, moglo bi se zapitat zašto nije i s kravam? Ono je istina: da su volovi u jarmu jači i iztrajni al je već stvar potvrđjena: da što mogu dva jaka velika vola to će i četiri slabie krave svrsit, naravno da će se jedne do podne, a druge od podne uprezat, ovim načinom bi gazde mnogu korist imali, jerbo na konje nebi toliko trošili, a ako bi samo koje dielo konjska hraniva kravam prigorili, ove bi jače i veće bile, telad bi hranile, a u mluku nebi gubile ništa. Svaki razuman gazda dakle koji se nebrojji medju bogataše trieba da ovo razmatra, i u svoj gazdaluk uvede. Ovo bi za one gazde neizplatjeno bilo: koji 10 20 30 40 jutara zemljišta posiduju. Kuću bi mlikom maslom i sirom providili, iz teladi novaca dobili i radnju svoju poradili. Predsude valja da gonimo iz glave naše, i trieba da ono osvajamo što je po nas plodonosnie, ako hoćemo da nepropadamo.

PRIPISLANO. *)

Harkany 27. Lipnja 1874. Gospodine. Molim iz volite ova dva tri redka, u Bunjevačke novine metniti. Varalica Dr. P. M. Šalon u Berlinu razzaslaoje neke knjizice po celoj ugarskoj sa samih lažr'mih sveđočanstvi, iz megju drugih u Kisvalubi, Baranjskoj županiji voli: da je učitelj Rittlinger patio dvie godine bol očuh, no ja bivši onomadne u Kisvalubi i upita pod pisane, u svidočbi pog'avaro: dalje to istina, da je doktora Šalamona, liek g. učitelju pomogao, kojimi odgovoriše: da njihoyom, učitelju, nigda oči bolile nišu. Zaoto čuvajtese, Bračo Bunjevci i Šokci, ne dajtese od Berlinski liscia varati. Adam Šuvaković iz Osieka.

*)Odgovornost neprima.

Ured.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 27. Lipnj. Žito ban. 81 fn. 6 f. 40—70 n. 85 fn. 6 fr. 90 nv. 7 fr. 5 n. tisans. 81 fn. 6 fr. 60—75 n. 85 fn. 7 fr. 15—25 nov. Pestan. 81 fn. 6 fr. 55—70n. 85 fn. 7 fr. 10—25 n. Stolnobiog. 81 fn. 6 fr. 65—80 n. 85 fn. 7 fr. 20—30 nov. — Raž 80 fn. 5 fr. 25 n. 5 fr. — Ječam. 72 fn. 3 fr. 65—80 nov. — Zob 50 fn. 2 fr. 82—85 n. — Kokuruz 4 fr. 30—35 n. carin. mž.

Novac. dukat 5 fr. 30—33 n. Srebro na 100 fr. 5 fr. 75 nov. 6 fr.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 27-og Lipnj.: 12' 8" nad 0. razta.
Požun 27-og Lipnj.: 10' 4" nad 0. „

V r i e m e : Kišovito.

Poruke uredništva.

Petrovaradin. Milom Gospočinu bratu liepa rieč za krasne knjige, u došastjem broju.